

av krisa. Det dokumenterer Euro-LOs forskningsinstitutt ETUI i rapport etter rapport.

■ Da er det ekstra truende for fagvegelesjen i Europa at EU-domstolen med en serie dommer i 2007-08 fastslo at grunnleggende faglige rettigheter heretter skal underordnes markedsfrihetene til EU.

EU-domstolen;
- begrensar konfliktretten (Viking Line- og Lavaldommen),
- begrensar adgangen til å stille krav om tariffbønn ved offentlige oppdrag (Rüffertdommen) og
- retten til en prinsipiell likebehandling av utenlandske og innenlandske selskap hvis de utenlandske tar på seg oppdrag innenlands (Luxemburg-dommen).

sette til side lov- og avtalefestede rettigheter i arbeidslivet.

Fagforbundet, EL- & IT-forbundet, Postkom, Handel og Kontor og Utdanningsforbundet står sammen om to krav:

- at EØS-avtalen ikke griper inn mot norske tariffavtaler.
- at EØS-avtalen ikke svekker faglige rettigheter eller den norske arbeidslvslovgivningen.

■ Når Ap- og LO-lederne Stoltenberg og Flåthen reagerer så kraftig mot de to krava, må det være fordi de ikke tror at EØS-avtalen gir et slikt vern av norske tariffavtaler eller av norsk lovgivning for arbeidslivet.

Det trodde heller ikke flertallet i EU-parlamentet da det så tidlig

som i oktober 2008 - med overraskende stort flertall (474 mot 106) - vedtok at markedsfrihetene ikke skal være overordna grunnleggende rettigheter som retten til å inngå tariffavtaler og til å gå til arbeidskonflikt.

Parlamentet gikk derfor inn for en juridisk bindende sosialprotokoll knyttet til EU-traktaten som skulle sikre at konfliktretten ikke underordnes den frie flyten av arbeidskraft.

■ Euro-LO formulerte i 2009 teksten til en slik sosialprotokoll der kjernen var:

«Ingen ting i traktatene, verken økonomiske friheter eller konkurranseregler skal ha prioritet over

Hvorfor er LO-lederen så redd?

grunnleggende sosiale rettigheter og sosiale framskritt. I tilfelle av konflikt skal grunnleggende sosiale rettigheter ha fortrinnsrett.»

■ Faglige rettigheter er blant de sosiale rettighetene som Euro-LO vil verne på denne måten. Det er

nøyaktig det samme som forbund etter forbund har bedt LO-kongressen om å vedta når den samles i mai neste år, men som ledelsen i Arbeidspartiet advarer mot.

Sammen med lederne for Unio og YS har LO-leder Roar Flåthen slått fast at «grunnleggende faglige rettigheter må respekteres og at europeisk fagbevegelse sitt forslag om en sosial pakt må bli en realitet...» (Klassekampen 14.11.2012).

■ Hvorfor er LO-lederen så redd for at LO-kongressen skal vedta noe tilsvarende?

Hvis dette er krav til EU som samler fagbevegelsen i Europa, burde da norsk fagbevegelse kunne stille tilsvarende krav til EØS.

Språkåret - norsk, eit asiatiske tungemål og gudesspråk

Snorre Sturlasson skreiv ei lærebok i skaldskap og gammal, norrøn mytologi på 1200-talet, populaert kalla «Snorre-Edda» eller «Den yngre Edda». I innleiinga til dette verket prøver Snorre blant anna ein stad å forklare kvar dei nordiske eller germanske språka kom frå.

I normalisert form såg språket til Snorre om lag slik ut:
«Eþtir þat fór hann norðr þar til er sjár tók við honum, sá er þeir sQgðu at lægi um Qill Qnd, ok seti þar son sinn til þess ríks er nú heitir Nóregr.»

Denne setninga blir i Ivar Mortensson-Egnunds omsetjing til: «Deretter fór han til dess han kom

til den sjøen som dei trudde låg rundt alle land, og sette son sin til å rå i det riket som no heiter Noreg.»

«Han» er Odin i dette tilfellet, og sonen hans heite Sæming, mens det var sonen Yngve som blei konge i Svithjod, dvs. Sverige.

Ifølgje Snorre stamma Odin frå Asia, eit land der jorda var fagrare og betre enn andre stader, mens det i den nordre delen av Europa var så kaldt at det ikkje voks gras der og ingen buddde i den delen av verda.

Odin og kona Frigg hadde spådomsevner og fann ut at dei ville bli heidra i den nordlege delen av verda. Derfor reisste dei frå Asia og

Tyrkland, som det står skrivne. Dei stoppa ikkje før dei kom til Saksland, som vi kjenner som Sachsen, og som ligg midt i hjartet til det germanske området. Deretter gikk turen vidare via Reidgotaland, som seinare heitte Jutland, og som i dag heiter Jylland, før han kom til Svithjod, altså Sverige, og så var det Noreg sin tur.

Dei gamle gudane blei kalla «æser»; i eintal «ás». Snorre trudde at dette måtte tyde «menn frå Asia». Han fortel at æsene tok seg koner i nordlanda, dvs. Sachsen, Danmark, Sverige og Norge, og at der var tungemålet til æsene, asiatiske språk, som spreidde seg i desse landa.

Dette verka rimeleg. Snorre skriv (i Mortensson-Egnund si omsetjing): «Dette tykkjest folk kunna skjøna av det at når namna på son etter får hja dei er oppskrivne, så har desse namna følgd med dette tungemålet, og at æsene lyr ha ført det med seg hit i heimen, til Noreg og Svithjod, Danmark og Saksland. Men i Engaland er det gamle namn på land og stader som tyder på at dei er komme av eit anna tungemål enn dette.»

Moderne språkforskning ser ikkje nødvendigvis nokon samanheng mellom «æser» og «menn frå Asia». Likevel er det slik at norsk og nordiske språk høyrer til den germanske språkgræna, som i sin tur

høyrer til den indoeuropeiske språkgræna, som fører oss til India og Asia. Denne kunnskapen er relativt ny. Det er først og fremst på 1800- og 1900-talet ein har forska på slikt språkskapskap.

Vi har eit omgrep «folkeetymologi», som tyder at ein prøver å lage seg ei forklaring på eit ord som verkar sannsynleg, men som likevel er feil på vitenskapleg grunnlag.

Snorre tok kanskje feil av opphavet til ordet «ás», men han hadde likevel rett i at dei germanske språka faktisk har sitt opphav i Asia.

Jens Haugan, Hamar, førstearnanuensis i norsk Høgskolen i Hedmark